

Abdullah Ibn Mas'ud ni jedha: Rabbiin biratti bedii kamtu hundarra guddaa akka ta'e Nabiyii (SAW) man gaafidhe. Nabiyins ni jedham:

"أَنْ يَعْلَمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ فِي غَلَبٍ"

«Rabbiin si unnee osoo jiruu Isaaf fakkaataa fi qixxaataa gochundha.»

Salihah Al-Bukhari 4477

Hadisa armaan oli irrati hundaa'oun: *shirkii jechuun Goofummaa ykn ibaadaa (gabbarrii) ykn maqaalee fi amaloota Rabbi keessatti Isaaf shariika (qooda fudhataa) ykn fakkaataa fi qixxaataa gochuudha.*

Hiika armaan oli bal'innaan ilaalu: sammubani.com/?p=14910

Shirkiin Aakhiratti Salphinna Guddaatti nama geessa-Kutaa 1

Description

Tarii namoonni Rabbiitti waa qindeessan (qixxeessan)-kana jechuun shirkii hojjatan- addunyaa keessatti salphinna hangas mara arguu dhiisu dandaâ€™u. Garuu Guyyaa Qiyaamaa haqaa fi sobni waan ifa bahuuf garmalee salphatu. Salphachuu jechuun yakkii fi badiin hojjatan saaxilamu, garmalee qaanaâ€™uu fi adabbii keessatti kufuudha. Kanaafu, hiika kana irratti hundoofne salphinna namoota shirkii hojjatanii haala kanaan qoqfoonne ilaalu dandeenyaa:

Yakki isaanii saaxilamuu fi sobni odeessaa turan isaan jalaa baduu

Rabbiin alatti wantoonni isaan gabbaraa (waaqefatan) isaan mormuu fi kijibiisuu.

As jalatti, malaykonni isaan mormuu, Nabiyoonni fi saalihonni isaan mormuu, Nabii Iisaan (Iyyasuus) namoota isa waaqefatan mormuu, hoggantoonni jallattoota taâ€™an isaan ganu, sheyxanni isaan ganuu, haala wali galaatin isaan kijibiisuâ€™ ni ilaalla.

Jecha ijoo: Shariikota-Ingliffaan-Partners, Amariffaan-á‰°áŒ^{á^a}áŽá‰½ (taggaarihoch). á€œ Shariikoniâ€™ asi gaditti barbaadame á€œwantoota namoonni Rabbiin waliin gabbaran (waaqefatanii)dha. Kan akka sanamoota (siidaa), malaykota, nabiyoota, namoota gaggaarii fi kkf.á€œ Sababni wantoonni isaan gabbaran kunniin shariikota jedhamaniif á€œGooftummaa ykn ibaadaa keessatti Rabbiin waliin qooda fudhatuâ€™ jedhanii mushrikoonni waan yaadaniif. **Mushrikoota**-namoota Rabbiin waliin waan biraaj gabbaran (waaqefatan).

Yakki isaanii saaxilamuu fi sobni odeessaa turan isaan jalaa baduu

Shirkii jechuun Rubuubiyyah (Gooftummaa) ykn ibaadaa (gabbarrii) ykn maqaalee fi amaloota Rabbi keessatti Isaaf shariika (qooda fudhataa) ykn fakkaataa fi qixxaataa gochuudha. Jecha gabaaban shirkii jechuun Rabbii oltaâ€™aatti waa qindeessu ykn qixxeessudha. Shirkiin yakkaa fi badii guddaadha. Namoonni shirkii hojjatan, Guyyaa Qiyaamaa yakki isaanii kuni ifatti baha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala ni jedha:

﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَئِنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴾٦٣ ﴿ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتَنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبُّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴾٦٤ ﴿ أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴾٦٥﴾

â€œGuyyaa hunda isaanii walitti qabnee ergasii warra qindeessaniin, â€œShariikonni keessan kan isin odeessaa turtan eessa jiruu?â€ jennuun san [yaadadhu]. Ergasii fitnaan isaanii, â€œGooftaa keenya Rabbiin kakanne! Nuti mushrikoota hin turre.â€ jechuu malee waan biraan hin taane. Akkamitti akka ofirratti kijiban mee ilaali. Wanti isaan sobaan uumaa turan isaan jalaa bade.â€ Suuratu Al-Anâ€™aam 6:22-24

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa buâ€™aa dhumaa warra shirkii hojjatanii beeksisa. Guyyaa Qiyaamaa namoota hundaa walitti qabee ergasii Isaa gaditti wantoota gabbaraa (waaqefataa) turan ilaalchisee isaan gaafata. Isaan salphisuu fi waqqasuu jecha akkana jechuun isaan gaafata:
â€œShariikonni keessan kan isin odeessaa turtan eessa jiruu?â€ Kana jechuun wantoonni isin waaqefatan â€œRabbiin biratti shafaâ€™aa (jaarsummaa) nuuf taâ€™u, gara Isaatti nu dhiyeessu ykn Rabbiin waliin qooda fudhatu (shariikota)â€ jechuun sobaan odeessaa turtan eessa jiruu?[\[1\]](#)
 Gabbaramaan (waaqefatamaan) nama isa gabbare (waaqefate) ni fayyada, badii irraa baraara. Kanaafu, adabbii irraa akka isin baraaraniiif mee wantoonni isin Rabbiin alatti gabbaraa turtan eessa jiruu?

â€œErgasii fitnaan isaanii, â€œGooftaa keenya Rabbiin kakanne! Nuti mushrikoota hin turre.â€ jechuu malee waan biraan hin taane.â€

Kana jechuun yommuu gaafi kanaan qoramanii fi dhugaa argan deebiin isaanii, â€œGooftaa keenya Rabbiin kakanne! Nuti namoota Sitti waa qindeessanii miti. Siin ala wanta biraan gabbaraa (waaqefataa) hin turre.â€ jechuun malee waan biraan hin taâ€™u[\[2\]](#)

â€œAkkamitti akka ofirratti kijiban mee ilaali.â€ Kana jechuun sobaan â€œenuti mushrikoota hin turreâ€ jechuun akkamitti akka ofirratti soban mee hubadhu.

â€œWanti isaan sobaan uumaa turan isaan jalaa bade.â€ â€œSanamooni kunniin Rabbiin biratti shafaâ€™aa (jaarsummaa) nuuf taâ€™uâ€ jechuun wanti isaan sobaan uumaa turan isaan jalaa bade.[\[3\]](#)
 Addunyaa irratti wanti nu gabbaru kunniin shafaâ€™aa nuuf taâ€™u jechuun odeessa turan. Garuu Guyyaa Murtii sobni isaan odeessan kuni isaan irraa bada. Wantoonni isaan gabbaran shafaâ€™aa isaaniif hin taâ€™an.

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فِرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَلَنَاكُمْ وَرَاءَهُ
ظُهُورٍ كُمْ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَ كُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِي كُمْ
شُرَكَكُوا لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

Dhugumatti, akkuma yeroo jalqabaa isin uumne kophaa taatanii dhuftanii jirtu, wanta isiniif kennine dugda keessan duubatti dhiistanii jirtu. Shufaa™aa™a keessan kan isin äeeshariikotaäjechuun odeessitan isin waliin hin arginu. Dhugumatti, [hariiroon] jidduu keessanii citee jira, wanti odeessaa turtaniis isin jalaa bade. Suuratu Al-An™aam 6:94

â€œAkkuma yeroo jalqabaa isin uumneâ€ kana jechuun akkuma uumu isin jalqabne isin deebisnee (kaafne) jirra. Akkuma yeroo jalqabaa isin uumne lamuu deebisne isin uumnee jirra. Duâ€™aan booda kaafamu kan mormitanii fi akka hin dandaâ€™amnetti ilaalaat turtan [4] Hiikni biraa, â€œAkkuma yeroo jalqabaa isin uumneâ€ jedhu, akkuma yeroo jalqabaa kan hin kitteanamne, qullaa fi miila duwwaa taatanii haati teessan isin dheesse, harâ€™as akkasuma taatani dhuftanii jirtu [5] Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:

â€œGuyyaa Qiyaamaa namoonni miila duwwaa, qullaa fi kan hin kittaanamne taâ€™anii walitti qabamu.â€ [Sahih Muslim 2859](#)

â€œkophaaâ€¢ Kana jechuun jirenya jalqabaa keessatti qabeenya, ijoollee, gargaartoota fi deeggartoota ittiin boonaa turtan irraa adda baatanii jirtu. [6] Tokko kan bira gargaaru hin dandaâ€™u. Guyyaa Qiyaamaa namni hundu qabeenya, ijoollee, gargaartotaa fi deeggartota addunya keessatti horataa ture irraa adda bahee kophaa dhufa. Akkuma daaâ€™imni yommuu dhalatu qabeenya fi ijoollee kan hin qabne taâ€™e garaa haadhaa keessaa bahu, Guyyaa Qiyaamaas namni yommuu kaafamu qabeenya fi ijoollee kan hin qabne taâ€™ee qabrii keessaa ol baha.

â€œwanta isiniif kennine dugda keessan duubatti dhiistanii jirtu.â€ Kana jechuun addunyaa keessatti qabeenyaa fi qananii isiniif kennine kan ittiin of tuulaa turtan of duubatti dhiistanii jirtu. Kana irraa homaa of waliin hin finne.^[7]

Shufaa keessan kan isin shariikota fechuun odeessitan isin waliin hin arginu.

Shufaâ€™aaâ€™ajechuun adabbiin akka namarrea deebiâ€™uuf ykn wanta jaallatan akka argataniif warra shafaâ€™aa (jaarsummaa) namaaf taâ€™aniidha Mushrikoonni â€œSanamoonni Rabbiif shariikota, Isa biratti shafaâ€™aa (jaarsummaa) nuuf taâ€™uâ€œjechaa turan. Hiikni hima armaan olii â€œRabbiin biratti shafaâ€™aa nuuf taâ€™uu jettanii wantoota isin gabbartan (waaqefattan) isin

waliin hin arginu. Kanaafu, harâ€™a eessa jiruu? Isiniif shafaâ€™aa taâ€™uu dandaâ€™uu?â€•[\[8\]](#)

â€œ**Dhugumatti, [hariiroon] jidduu keessanii citee jira.**â€• kana jechuun hariroon isinii fi wantoota gabbartan jidduu jiruu citee jira. Kanaafu, harâ€™a isin isaan gabbaruu hin dandeessan, isaaniis isiniif shafaâ€™aa (jaarsummaa) taâ€™uu hin dandaâ€™a[\[9\]](#) â€œ**wanti odeessaa turtaniis isin jalaa bade.**â€•

Wantoota gabbartanii fi amanti keessan sobaa ilaachisee wanti kijibaan odeessaa turtan isin jalaa bade. Kanaafu, wanta odeessaa turtan irraa dhimma haqa taâ€™e hin argattan[\[10\]](#) â€œGabbaratoomoni keenya ibaadaa (gabbarrii) keessatti Rabbiif shariikota, Isa biratti shafaâ€™aa (jaarsummaa) nuuf taâ€™u.â€• Jechuun wanti sobaan odeessitan isin jalaa bade. [\[11\]](#) Nageenyi, buâ€™aan, milkaâ€™inni fi gammachuun sheyxaanni isiniif bareechisee fi arrabni keessan dubbate isin jalaa bade. Oduu sobaa haqa hin taane kanaan ni gowwoomtan. Yommuu faallaan wanta isin odeessitanii isiniif ifa taâ€™uu, nafsee, maatii fi qabeenya keessan akka kasaartan ifa bahe.[\[12\]](#)

Kitaabban wabii

[\[1\]](#) Tafsiiru Qurxubii-8/339, Zaadul Masiir-429 [\[2\]](#) Tafsiiru Qurxubii-8/340, Tafsiiru Xabarii-9/192 [\[3\]](#) Zaadul Masiir-430, Tafsiiru Muyassar-130 [\[4\]](#) Tafsiiru Ibn Kasiir-3/577, Maâ€™aarij Tafakkuri wa daqaaâ€™iq tadabburi-11/34 [\[5\]](#) Tafsiiru Xabarii-9/414, Tafsiiru Qurxubi-8/463 [\[6\]](#) Tafsiiru Tahriir wa tanwiir-7/382, maddoota olii [\[7\]](#) Tafsiiru Ibn Kasiir-3/577, Tafsiiru Xabarii-9/415 [\[8\]](#) Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi-11/340, Tafsiiru Xabarii-9/416 [\[9\]](#) Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi-11/341, Tafsiiru Saâ€™dii-296 [\[10\]](#) Madda jalqabaa olii [\[11\]](#) Tafsiiru Muyassar-139, Zaadul Masiir-455 [\[12\]](#) Tafsiiru Saâ€™dii-296

Date Created

June 9, 2020

Author

admin